

П Р И Ј Е Д Л О Г

ГОДИШЊИ ПЛАН ПОСЛОВАЊА

ЗА 2023. ГОДИНУ

**Предузеће за услуге у ваздушном саобраћају
„Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука Лакташи**

Лакташи, децембар 2022. године

Мисија Предузећа „Аеродроми Републике Српске“ а.д.
Бања Лука је обезбјеђивање сигурних, безбједних, високо
квалитетних и редовних услуга у промету људи и роба у
ваздушном саобраћају који доприносе оснаживању
друштвеног и економског просперитета привреде и
грађана Републике Српске.

Визија Предузећа „Аеродроми Републике Српске“ а.д.
Бања Лука је да постане водећи регионални аеродром, који
ће у складу са модерним захтјевима ваздушног саобраћаја
омогућити сигуран и редован промет путника и роба, уз
континуирано повећање обима и квалитета услуга, као и
задовољства корисника услуга и запослених.

САДРЖАЈ

1. УВОД	1
2. ОПШТИ ПОДАЦИ	3
3. ШЕМА ОРГАНИЗАЦИОНЕ СТРУКТУРЕ	5
4. ЦИЉЕВИ ПОСЛОВАЊА ЗА 2023. ГОДИНУ	6
4.1. Повећање обима путничког саобраћаја у планском периоду	6
4.2. Развијање карго саобраћај	6
4.3. Продаја сопствених акција	6
4.4. Повећање квалитета и обима услуга	7
4.5. Отвореност аеродрома према захтјевима корисника услуга	7
4.6. Развој инфраструктуре	7
4.7. Повећање безбједности цивилног ваздухопловства (Security) и безбједности ваздушне пловидбе (Safety)	8
4.8. Довољан број запослених и редовна исплата личних примања	8
4.9. Едукација запослених у складу са Планом обуке стручног особља и другим видовима оспособљавања	9
4.10. Позитиван финансијски резултат	9
4.11. Истраживање тржишта и проактиван приступ у продаји услуга	9
4.12. Партнерски односи и лојалност	9
4.13. Однос према запосленима	10
4.14. Одговорно управљање цјелокупном имовином	10
4.15. Увођење мјера заштите животне средине	10
4.16. Економски развој	10
5. РИЗИЦИ У ПОСЛОВАЊУ ПРЕДУЗЕЋА У 2023. ГОДИНИ	11
5.1. Глобални ризик због енергетске кризе	11
5.2. Ризик обезбјеђивања прописане ватрогасне категорије	11
5.3. Немогућност санације оштећења инфраструктуре, те набавке и одржавања опреме услед недостатка финансијских средстава	11
5.4. Безбједност ваздушне пловидбе (Safety)	12
5.5. Безбједност цивилног ваздухопловства (Security)	12
5.6. Спољни утицаји (законски, регулаторни, уговорни)	12
5.7. Управљање сигурношћу информација	13
5.8. Заштита на раду	13

5.9.	Интерни контролни поступци.....	13
5.10.	Ризик отплате зајма	13
5.11.	Судски спорови	14
5.12.	Продаја откупљених властитих акција	Error! Bookmark not defined.
5.13.	Кумулирани губици	15
6.	SWOT АНАЛИЗА	15
7.1.	Планирани обим путничког саобраћаја.....	17
7.2.	Планирани обим карго саобраћаја	18
8.	ФИНАНСИЈСКИ ОПЕРАТИВНИ ПЛАН ЗА 2023. ГОДИНУ	19
8.1.	Планирани приходи за 2023. годину	19
8.2.	Планирани расходи за 2023. годину	21
9.	ПЛАН КАДРОВА И ЛИЧНИХ ПРИМАЊА ЗА 2023. ГОДИНУ.....	23
10.	ПЛАН КАПИТАЛНИХ ИНВЕСТИЦИЈА ЗА 2023. ГОДИНУ	25
11.	ПЛАНСКИ БИЛАНСИ	27
13.	ПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА	31
ЗАКЉУЧАК		32

1. УВОД

План пословања Предузећа „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука, (у даљем тексту Предузеће), за 2023. годину, садржи општи приказ задатака и послова, а посебно процјену планираног обима саобраћаја и са њим у вези свих пратећих активности, те процјену остварења укупних прихода и расхода.

План пословања за 2023. годину обухвата следеће:

- План развоја авио-саобраћаја
- План људских потенцијала
- План финансијског пословања
- План капиталних улагања

Основни циљеви пословања у 2023. години, биће да Предузеће након пандемије повећа ниво пословања (обим саобраћаја и остварене приходе), редовно сервисирање машина и опреме, побољша квалитет услуга, број запослених радника усклади са повећаним обимом саобраћаја, те да започне са реализацијом карго саобраћаја у новом објекту. Приоритет ће бити и продаја откупљених властитих акција.

У претходном периоду Предузеће је из властитих прихода и одобреног зајма уложило значајна средства за опремање инфраструктуре, набавку опреме и изградњу објеката припремајући се за проширење обима путничког и робног саобраћаја. Међутим, услед нагле експанзије путничког саобраћаја постојећа аеродромска зграда више не може задовољити потребе истовременог опслуживања више летова и пријем великог броја путника у кратком временском периоду, те проширење капацитета зграде представља приоритетни пројекат у наредном планском периоду. Предузеће планира наставак капиталних улагања у складу са обезбјеђеним финансијским средствима. Један од приоритетних пројеката је и откуп земљишта за проширење писте, након чега би се могла извршити изградња и санација оградe периметра и санација бетонских и асфалтних површина на платформи и полетно-слетној стази, за чију реализацију су потребна додатна средства виших нивоа власти.

Субвенција Владе Републике Српске планирана је у износу 2.200.000,00 КМ и користи се највећим дијелом за финансирање личних примања запослених. Због значајно повећаног обима саобраћаја, Предузеће је изложено значајном проблему недостатка радне снаге и проблему рада Спасилачко ватрогасне службе за коју је неопходно обезбједити претежно VII категорију, односно већи број ватрогасаца, за што је потребно обезбједити додатна финансијска средства, те се у наредном периоду очекује повећање износа субвенције на 2.500.000,00 КМ.

Пословање Предузећа ће у наредном периоду, значајно оптеретити отплата зајма. Осим редовних текућих расхода за бруто плате и накнаде запослених, материјалне и режијске трошкове и сервисирање постојеће опреме, неопходна су значајна капитална улагања да би аеродром задржао статус међународног аеродрома референтног кода 4Д, као и да би се испунили захтјеви авиокомпанија који су још захтјевнији од домаће регулативе. У поступку сертификације аеродрома, коју проводи БХДЦА, утврђују се испуњености услова за

продужење Потврде аеродромског оператора у складу са стандардима и препорукама ИКАО, Законом о ваздухопловству БиХ, и Правилником о условима и начину издавања потврде аеродромског оператора. БХДЦА издала је Потврду за аеродром за јавну употребу без временског ограничења, али уз идентификацију свих неусклађености које треба да се у наредном периоду уклоне.

У наредном планском периоду ће се учинити максималан напор на задржавању што већег броја летова са постојећим авиопревозницима, али ће се наставити са активностима на проналаску могућности сарадње и са другим авиопревозницима и повећању броја дестинација. Туристички чартер летови за Турску су са два редовна лета седмично у љетној сезони представљали битан вид сарадње са компанијом Freebird Airlines, као и сарадња са компанијом Air Cairo која је саобраћала према Хургади. Такође, очекује се наставак изузетне сарадње са компанијом TooMontenegro, која саобраћа према Тивту. У наредном периоду очекују се нови чартер летови који ће се успоставити према Атини и Тунису.

Према актуелним плановима за наредни период предвиђене су линије следећих компанија:

АВИО ПРЕВОЗНИЦИ	ДЕСТИНАЦИЈЕ
RYANAIR	Гетеборг
	Меминген
	Беч
	Брисел
	Стокхолм
	Берлин
	Нинберг
WIZZAIR	Дортмунд
	Базел
	Малме
	Стокхолм
	Хамбург
AIR SERIBA	Београд
FREEBIRD	Анталија
AIR CAIRO	Хургада
TOOMONTENEGRO	Тиват
NOBEL AIR	Тунис
AEGEAN AIRLINES	Атина

Предузеће је оснивач и власник Предузећа „ARS TOURS“ д.о.о. Бања Лука, чија је основна дјелатност пружање услуга у области туризма, продаја авио-карата, организација пословних састанака и хотелске резервације. Ово предузеће има потешкоће у пословању већ самом чињеницом да се све више авио-карате купују путем интернета. Потребно је у наредном периоду размотрити модел организовања рада Предузећа „ARS TOURS“ д.о.о. Бања Лука ради смањења трошкова пословања и његовог опстанка на тржишту туристичких агенција у Републици Српској.

Након периода смањеног обима саобраћаја услед пандемије вируса КОВИД 19, очекује се у наредном периоду континуирано повећање обима саобраћаја. Разлог томе представља највећим дијелом сарадња са новим авиокомпанијама и самим тим увођење нових линија. У складу са повећањем обима саобраћаја и развојем пратећих комерцијалних садржаја планира се и раст укупних прихода Предузећа и позитиван финансијски резултат у наредном планском периоду, који ће се распоредити за покриће губитка из претходног периода у складу са законом. Значајно је повећан капацитет угоститељског објекта уз увођење хране, а у 2023. години планирано је отварање мјењачнице и отварање free shора, што ће такође допринијети повећању укупних властитих прихода Предузећа.

Потребно је посебно истаћи значај проширења аеродромске зграде као предуслов за проширење али и опстанак постојећег нивоа саобраћаја на Аеродрому Бања Лука.

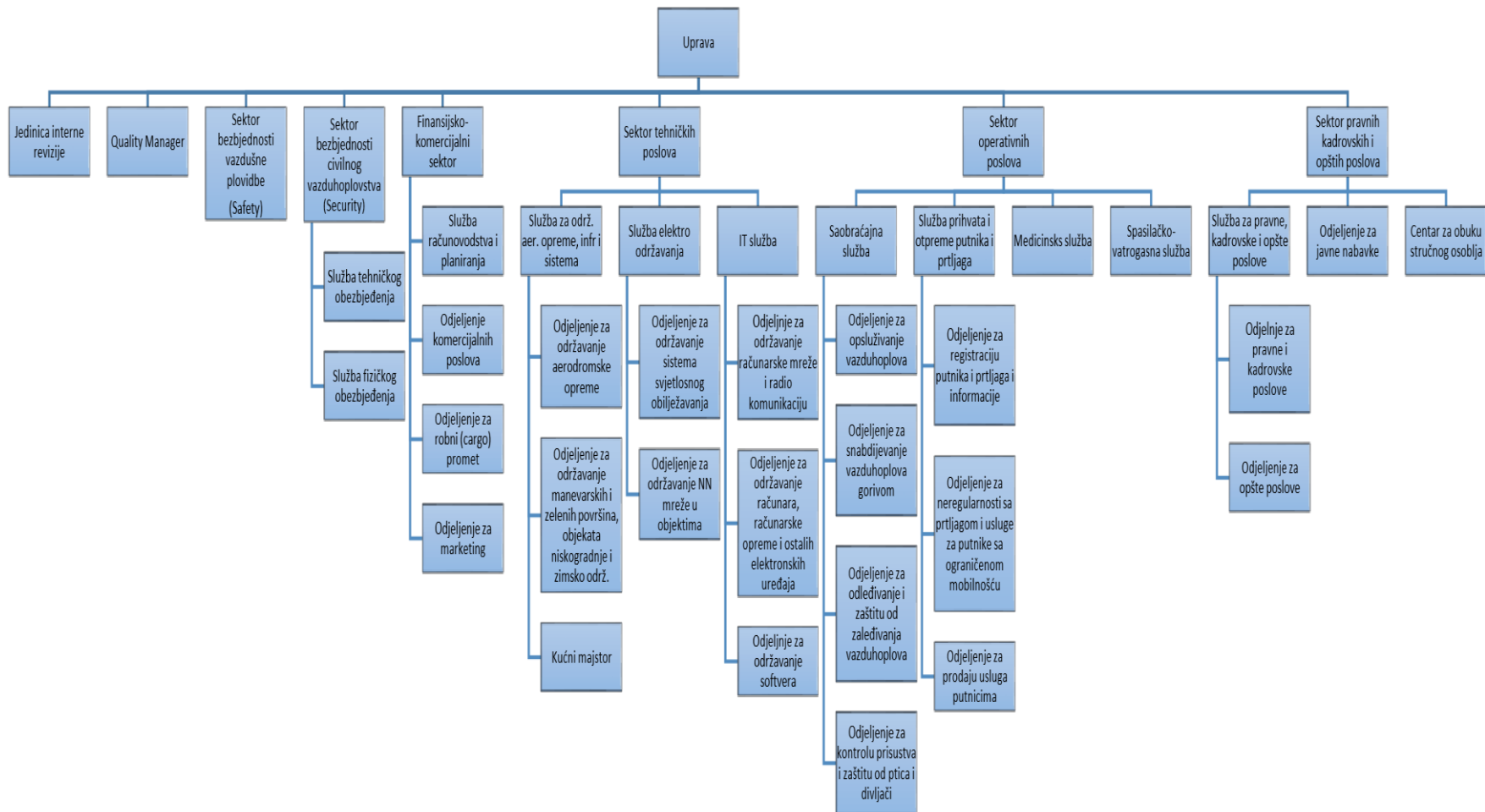
2. ОПШТИ ПОДАЦИ

Основни подаци о Друштву	
Назив	Предузеће за услуге у ваздушном саобраћају "Аеродроми Републике Српске" а.д. Бања Лука
Сједиште	Маховљани бб, Лакташи
Матични број	01140167
ЛИБ/ИД	4400912460005/400912460005
Шифра дјелатности	52.23
Назив дјелатности	Услужне дјелатности у ваздушном саобраћају
Основна дјелатност	Примарна дјелатност представља скуп свих активности које се односе на прихват и отпрему ваздухоплова, боравак ваздухоплова на аеродрому, прихват и отпрему путника и пртљага, роба, ствари и поште.
Помоћне дјелатности	Помоћне дјелатности укључују следеће пословне активности: угоститељске услуге, трговачке услуге, давање у закуп рекламних простора, паркирање друмских моторних возила, дјелатност путничких агенција и тур-оператера и остале услуге туристима.

Основни капитал Друштва		10.125.725,00 KM		
Чланови Друштва			Број акција	Учешће у основном капиталу (%)
		Акцијски фонд РС, а.д. Бања Лука	6.550.417	64,69%
		"Аеродроми Републике Српске" а.д. Бања Лука	1.329.378	13,13%
		ПРЕФ а.д. Бања Лука	1.007.576	9,95%
		Фонд за реституцију РС, а.д. Бања Лука	503.784	4,98%
		ДУИФ Management Solutions, Бања Лука	134.568	1,33%
		Тодоровић Дејан	109.407	1,08%
		Жигон Изток	108.072	1,07%
		Осталих 654 акционара	382.523	3,77%
Управа	В.Д. Директра	Рачић Милан		
	В.Д. Извршног директора за техничке послове	Дакић Драгиша		
	В.Д. Извршног директора за економске послове	Мирјанић Весна		
	В.Д. Извршног директора за правне послове	Вучен Огњен до 26.07.2022. године Ђукић Његош од 01.08.2022. године		
Надзорни одбор	Предсједник	Матић Славиша		
	Чланови	Ињац Зоран до 30.11.2022. године Ивановић Божидар привремени члан од 01.12.2022. год.		
		Ивановић Зорислав		
		Павловић Раде		
		Чолић Александар		
Одбор за ревизију	Предсједник	Барош Љиљана		
	Чланови	Дејановић Мирјана Бајић Саша од 19.04.2022. године		
		Аћић Весна Крунић Биљана од 19.04.2022. године		
		Директор интерне ревизије		Ратковић Данка
Број запослених 31.12.2021.		74		
Рачуни за редовно пословање		Нова Банка а.д. Бања Лука	555-100-00240689-66	
		Addiko Bank а.д. Бања Лука	552-000-200019279-37	
		NLB Banka а.д. Бања Лука	562-099-00011818-57	

3. ШЕМА ОРГАНИЗАЦИОНЕ СТРУКТУРЕ

4. ЦИЉЕВИ ПОСЛОВАЊА ЗА 2023. ГОДИНУ

4.1. Повећање обима путничког саобраћаја у планском периоду

У планском периоду Предузеће ће континуирано радити на повећању броја авио-операција и броја превезених путника. Дугорочни циљ је да се сваке године број превезених путника повећава за више од 10%, те да се сваке године уведу најмање двије нове дестинације. Осим тога, Предузеће ће настојати да успостави и сарадњу са новим авио-компанијама.

У 2023. години планирано је да се укупно превезе 478.411 путника, што је у односу на 2022. годину повећање за 39,47 %. Број летова се повећава за 38,08% са 3.992 остварена лета у 2022. години, планира се повећање на 5.512 у 2023. години. Повећање је планирано захваљујући проширењу сарадње са новим авио-компанијама и повећању броја дестинација.

Планиран је наставак сарадње са свим авио-превозницима који тренутно обављају операције на Аеродрому Бања Лука (Ryanair, Wizzair, Air Serbia, To Montenegro, Freebird, Air Cairo) , уз проширење сарадње са Aegean airlines који ће саобраћати за Атину и новим авио-превозником Nobel air за Тунис. Настављају саобраћати све досадашње авио-линије, уз увођење двије нове чартер линије за Атину и Тунис. Очекује се такође увођење нових дестинација од стране компанија Ryanair и Wizz air. У 2023. години истиче петогодишње важење потписаног уговора са компанијом Ryaner, али планирамо продужетак даље успјешне сарадње са овом компанијом.

4.2. Развијање карго саобраћај

Опремањем карго складишта, аеродром добија функционалан и модеран објекат за карго, у површини од сса 900 m² који посједује потребно одобрење за царинско складиште тип „А“, Предузеће планира, у наредном периоду, преузимање задовољења укупних потреба за карго саобраћајем регије. Објекат је прилагођен за све врсте карго пошилики и имаће могућност складиштења и кварљивих роба. У 2023. години Предузеће планира да закључи најмање један уговор у вези са опслуживањем карго ваздухоплова. Очекује се укључивање Републике Српске у свјетски поштански „tracing sistem“.

4.3. Продаја сопствених акција

Предузеће је поступајући по правоснажним судским пресудама извршило откуп укупно 1.329.378 редовних акција класе А, чиме је стекло сопствене акције у истом износу, односно учешће од 13,13% у укупним акцијама Предузећа.

Откуп акција извршен је дијелом у 2020. години (930.513 акција пренесено је 03.07.2020. године на Предузеће у Централном регистру ХОВ), а други дио је откупљен у 2021. години (398.865 акција пренесено је на Предузеће дана 02.11.2021. године). Предузеће је у току 2021. године понудило на продају први пакет акција на тржишту ХОВ. У наредном периоду Предузеће планира понудити на тржишту оба пакета акција (укупно 1.329.378 акција), а што представља и законску обавезу да се ове акције отуђе у року од три године, у противном извршиће се смањење основног капитала Предузећа.

4.4. Повећање квалитета и обима услуга

Неопходно је интензивирати активности које ће допринијети побољшању квалитета и обима услуга. Развој инфраструктуре, кадровска реорганизација и стална едукација запослених предуслов су за повећање квалитета услуга. Потребно је имплементирати систем управљања квалитетом. Подизање квалитета услуга се огледа и у повећању сигурности у пружању потпуних и тачних информација корисницима услуга, ажурирању сајта, бољој и редовној комуникацији са пословним партнерима, медијима и акционарима. Увођењем нових комерцијалних садржаја, такође ће се побољшати квалитет услуга.

4.5. Отвореност аеродрома према захтјевима корисника услуга

Да би аеродром привукао што већи број комерцијалних корисника аеродромских услуга свих категорија, отвореност аеродрома мора бити максимално могућа у складу са захтјевима корисника. Осим тога, потребно је и омогућити сервисима Републике Српске кориштење аеродрома у максималном могућем времену. Одржавање дуже отворености има своје комерцијално оправдање, јер омогућава једним дијелом и ноћне и алтернативне летове за које аеродром има све техничке претпоставке, а нарочито у зимском периоду када је често једини аеродром у БиХ отворен за ваздушни саобраћај.

4.6. Развој инфраструктуре

У складу са стратешким циљем развоја инфраструктуре Предузећа у циљу осавремењивања пословања, увођења нових технологија и праћења развоја физичког обима саобраћаја, у складу са обезбјеђеним финансијским средствима у планском периоду планира се реализација следећих приоритетних пројеката:

- Експропријација земљишта и проширење основне стазе аеродрома и аеродромског комплекса (фазно у складу са обезбјеђеним средствима),
- Проширење аеродромске зграде,
- Санација бетонских и асфалтних површина на платформи и полетно-слетној стази,
- Санација ограде периметра,
- Опремање аеродромске зграде са оснаживањем комерцијалног садржаја и мјењачнице,

- Систем јединственог система гријања и хлађења објеката,
- Систем видео-надзора,
- Набавка и инсталација информационог система за информисање путника (монитори и пратећа опрема),
- Редовно сервисирање свих уређаја и машина.

Наведени пројекти су само дјелимично садржани у Плану капиталних улагања за плански период, с обзиром да је ријеч о пројектима велике вриједности и да Предузеће без средстава одобрених од виших нивоа власти, односно већинског власника капитала, није у могућности да самостално реализују ова улагања а која су од стратешког значаја за даљи развој саобраћаја.

4.7. Повећање безбједности цивилног ваздухопловства (Security) и безбједности ваздушне пловидбе (Safety)

- Са изградњом наведене инфраструктуре, набавком дијела неопходне опреме и сталном едукацијом и обнављањем стечених лиценци запослених, стварају се предуслови за повећање безбједности.
- Интерна контрола квалитета безбједности проводиће се у складу са усвојеним Планом интерне контроле безбједности цивилног ваздухопловства Аеродрома Бања Лука који се доноси за сваку годину.
- Интерни Safety Аудит и инспекција ће се проводити у складу са Планом интерних безбједносних (Safety) Аудит-а и инспекција за сваку годину.
- Неопходно је у наредном планском периоду организационо, кадровски и опремањем ојачати област заштите од птица и дивљачи.

4.8. Довољан број запослених и редовна исплата личних примања

Обезбједити адекватан број запослених и квалификациону структуру запослених у свим секторима, у складу са развојем саобраћаја и законском регулативом. У току 2022. године, примљен је одређен број радника, првенствено ватрогасаца (приправника ради стицања услова за полагање испита за професионалне ватрогасце), али још увијек није број радника усклађен са обимом саобраћаја.

4.9. Едукација запослених у складу са Планом обуке стручног особља и другим видовима оспособљавања

Потребно је извршити рационализацију пословања Предузећа кроз кадровску реорганизацију, преквалификацију, сталне додатне едукације и оспособљавање за рад на више радних мјеста исте сложености послова. Обезбједити даље стручно оспособљавање инструктора у оквиру Предузећа, који су преузели велики дио предвиђених обука запослених, уз уштеду финансијских средстава.

4.10. Позитиван финансијски резултат

Усмјеравање свих активности ка циљу пружања услуга са високом професионалношћу и пажљивим односом према корисницима услуга и свим заинтересованим странама на трошковно ефикасни начин уз постизање позитивног финансијског резултата. Неопходно је у наредном планском периоду извршити максималне уштеде у расходима и стварати трошкове у складу са остварењем прихода.

4.11. Истраживање тржишта и проактиван приступ у продаји услуга

- Неопходно је интензивно сарађивати са авио-компанијама за уговарање нових дестинација, активно представљати услуге и тражити могућност сарадње,
- Анализирати тржиште карго авио-превоза и усмјерити пословање ка интересним зонама,
- Успоставити сарадњу са другим аеродромима у окружењу ради побољшања пословно-техничке сарадње,
- Искористити максимално простор за оглашавање и рекламирање у складу са Каталогом простора за оглашавање Међународног аеродрома Бања Лука.

4.12. Партнерски односи и лојалност

Омогућити отворену, конструктивну и недискриминаторску сарадњу са свим партнерима и државним субјектима (грађанима, туристима, привредним субјектима, авио-компанијама, надлежним државним институцијама, запосленима...)

4.13. Однос према запосленима

Усвајањем новог Правилника о систематизацији радних мјеста дјелимично је ријешен проблем недостатка у организацији рада, али је потребно даље дефинисање процедура увођењем ИСО стандарда и ФУК-а. Обезбједити ангажман стручног и мотивисаног тима запослених, те њихово напредовање. Обезбједити адекватну заштиту на раду свих запослених. У складу са оствареним пословним резултатима омогућити побољшање животног стандарда запослених.

4.14. Одговорно управљање цјелокупном имовином

Потребно је код свих запослених развити свијест о високој личној одговорности за управљање имовином, продуктиван развој и успјешно пословање Предузећа.

4.15. Увођење мјера заштите животне средине

Потребно је ријешити проблем складиштења опасног отпада, те предузети друге мјере на спречавању штетног утицаја опасних материја, првенствено при одлеђивању ваздухоплова и сипању горива.

4.16. Економски развој

Развојем обима путничког и робног промета аеродром подстиче развој туризма и цјелокупан економски развој шире регије, општина и градова у окружењу и Републике Српске.

5. РИЗИЦИ У ПОСЛОВАЊУ ПРЕДУЗЕЋА У 2023. ГОДИНИ

5.1. Глобални ризик због енергетске кризе

Недостатак енергената и константно повећање цијена керозина и нафтних деривата могу се негативно одразити на пословање предузећа. Предузеће је у складу са расположивим капацитетима складишта створило залихе енергената и приступило је изнајмавању алтернативних извора енергије, соларних панела и водених топлотних пумпи. Повећање цијене керозина може негативно утицати на сарадњу са авио-компанијама. Додатни проблем је набавка керозина због сложености поступка набавке и сталних жалби понуђача.

5.2. Ризик обезбјеђивања прописане ватрогасне категорије

Предузеће има обавезу да организује рад Спасилачко ватрогасне службе, односно да обезбједи присуство ватрогасаца при свакој ваздухопловној операцији. За тренутни обим саобраћаја и врсту ваздухоплова, најчешће је потребно обезбједити VII СВС категорију. Тренутно Предузеће има сарадњу са Професионалном ватрогасном јединицом Града Бањалука. Предузеће је примило тринаест радника који пролазе обуку за звање професионалног ватрогасца. У наредном периоду потребно је обезбједити довољан број професионалних ватрогасаца обучених за рад на аеродрому и извршити адекватно опремање СВС, што је предуслов за несметано одвијање саобраћаја.

5.3. Немогућност санације оштећења инфраструктуре, те набавке и одржавања опреме услед недостатка финансијских средстава

За несметано одвијање саобраћаја неопходно је обезбједити одговарајућу инфраструктуру и опрему која је предуслов за обављање основне дјелатности, уз испуњење свих захтјева домаћих и међународних ваздухопловних прописа. Опрему је потребно редовно сервисирати и одржавати, што такође изискује значајна средства. Са повећањем обима саобраћаја потребно је обезбједити додатну опрему. Проширење аеродромске зграде је један од основних приоритета да би се путницима обезбједили основни услови за боравак унутар зграде и бржи проток у остварењу аеродромских услуга (обезбједити да путници не чекају ван објекта и да имају довољно ваздуха у згради, адекватну вентилацију и климатизацију). Приоритетна је и поправка оштећења на платформи за што су потребна значајнија финансијска средства а предуслов су за безбједно одвијање саобраћаја.

5.4. Безбједност ваздушне пловидбе (Safety)

Ризици из области безбједности ваздушне пловидбе су присутни на свим аеродромима, јер не постоји апсолутна безбједност. Потребно је чинити што више активности на ублажавању ризика како би се свели на прихватљив ниво. То се постиже кроз едукацију, изградњу инфраструктуре, набавку опреме и стално унапређивање не само реактивним, него и проактивним и предиктивним методама. Једна грешка или непажња током одржавања аеродрома за безбједну употребу или током опслуживања ваздухоплова, може нанијети велику материјалну штету предузећу, али и угрозити здравље и животе људи. У претходном периоду отклоњени су бројни недостаци уочени током надзора компаније Ryanair. За већину недостатака корјенски узрок је недостатак система управљања квалитетом чија имплементација се планира у наредној 2023. години.

5.5. Безбједност цивилног ваздухопловства (Security)

Ризици из области безбједности цивилног ваздухопловства су присутни на сваком аеродрому. Потребно је континуирано радити на унапређењу заштите од могућих аката незаконитог ометања. Јачати сарадњу са полицијским агенцијама, перманентно едуковати запослене и обнављати инфраструктуру и техничку опрему за безбједносне прегледе и надзоре. И у овој области такође грешке имају несагледиве посљедице по питању људских живота али и финансијског пословања предузећа. Да би се ублажио ризик по безбједност цивилног ваздухопловства и обављали послови у складу са домаћом и међународном регулативом потребно је приступити кадровском и материјалном јачању Службе безбједности. У току 2022. године примљене су двије нове раднице, али је потребно додатно кадровско јачање ове Службе.

5.6. Спољни утицаји (законски, регулаторни, уговорни)

Због недостатка финансијских средстава и немогућности запошљавања већег броја радника присутна је потреба ангажовања по уговору одређених служби изван Предузећа. Са Градом Бања Лука уговорено је ангажовање Спасилачко ватрогасне службе, за коју Предузеће обезбјеђује возила и неопходну опрему. Услуге медицинског обезбјеђивања се покривају дијелом из запосленог особља на радном мјесту медицинска сестра/техничар, и уз ангажовање љекара по уговору. За ове потребе неопходно је набавити још најмање једно санитетско возило, а уколико се повећа обим саобраћаја повећаће се и стандарди у овој области у складу са законским прописима. Уговарањем ове врсте услуга које су неопходне за функционисање аеродрома, постоји одређен ризик од неиспуњавања обавеза или отказивања уговора. Такође, присутан је ризик приликом провођења процедура јавних набавки које су често блокиране дуготрајним поступком рјешавања жалби, чиме се онемогућава набавка роба (нарочито изражено приликом набавке керозина и услуга сервисирања аеродромске опреме која се већим дијелом набавља из иностранства). Највећи ризик је могућност отказивања уговора од стране авио-компанија који је увијек присутан уколико

компанија процјени да не постоји финансијска оправданост или било који други недостатак битан за функционисање саобраћаја.

5.7. Управљање сигурношћу информација

Неопходно је обезбједити правовремен и континуиран проток информација, адекватну програмску подршку као и сигуран систем чувања података. Неопходно је набавити одговарајући сервер и ријешити адекватно чување и увезаност цјелокупног информационог система.

5.8. Заштита на раду

Потребно је у складу са процјеном ризика за свако радно мјесто обезбједити адекватну заштиту као и контролу њене примјене, у смислу редовног корићења униформи и заштитне опреме. Обезбједити примјену свих мјера противпожарне заштите, израду плана, редовно сервисирање апарата и обуку радника, као и редовно ношење и читавање дозиметара за зрачење.

5.9. Интерни контролни поступци

Због недостатка средстава није попуњено радно мјесто интерног ревизора у складу са законским одредбама, што би у наредном периоду требало ријешити. У току је процес увођења и успостављања система финансијског управљања и контроле. У 2022. години започели смо едукацију запослених у циљу имплементације ИСО стандарда 9001 у наредној години. Усвојен је нови Правилник о рачуноводству и рачуноводственим политикама, који дјелимично садржи и интерне контролне поступке.

5.10. Ризик отплате зајма

Предузеће се у 2016. години задужило по основу зајма у износу од 7.000.000,00 КМ, увећаног за камату, са роком отплате од 120 мјесеци. Иако је камата анексом уговора значајно смањена, постоји потенцијани ризик немогућности враћања кредита услед смањеног остварења прихода. Као средство обезбјеђења заложено је право на имовину, односно опрему која је била предмет набавке у износу од 4.850.000,00 КМ, те 40 бјанко мјеница за преостали износ зајма. Због додатног обезбјеђења наплате потписан је и Уговор о уступању потраживања-цесији између Предузећа, Фонда за развој и запошљавање Републике Српске а.д. Бања Лука и Министарства саобраћаја и веза Републике Српске као цесуса. Након истека грејс периода, који је продужаван због проблема у пословању Предузећа условљеног обуставом саобраћаја. У 2022. години потписан је Анекс

уговора према којем се почев од 01.09.2022. године до 01.09.2023. године отплаћују ануитети у износу од 35.000,00 КМ мјесечно. Остатак дуга са 31.12.2022. године износи 5.973.532,22 КМ и отплаћиваће се у мјесечним ануитетима од 125.416,95 КМ до 01.06.2027. године. У 2023. години доспијева на плаћање укупно 781.667,80 КМ (752.921,55 КМ отплата главнице и 28.746,25 КМ камата на кредит).

5.11. Судски спорови

У оквиру Плана пословања Предузећа за 2023. годину, неопходно је водити рачуна о споровима који су у току, а у којима је Предузеће пасивно легитимисана страна.

Потенцијални ризик у предметном планском периоду може представљати негативан исход спорова који су у току по Предузеће, што би, осим обавезе плаћања главног дуга, створило обавезу плаћања законских затезних камата и припадајућих трошкова поступка.

Према препоруци адвоката на дан 31.12.2021. године извршена је резервација расхода у висини 50% износа по тужбеном захтјеву Министарства комуникација и транспорта, Дирекција за цивилно ваздухопловство, а на дан 31.12.2022. године резервација расхода у износу од 50.000,00 КМ по основу радних спорова.

У наредној табели су приказани спорови који су у току:

Тужилац	Датум покретања	Основ спора	Фаза поступка	Вриједност туж. захтјева	Оцјена исхода
Радник Предузећа	30.09.2020.	Заштита права из радног односа	Радни спор у току, другостепени поступак	25.000,00 КМ, без камата	Неизвјесно
Радник Предузећа	02.10.2020.	Заштита права из радног односа	Радни спор у току, другостепени поступак	25.000,00 КМ, без камата	Неизвјесно
Радници Предузећа		Заштита права из радног односа	Радни спор у току, првостепени поступак	Није означена вр. спора	Неизвјесно
БиХ, Министарство комуникација и транспорта, Дирекција за цивилно ваздухопловство	18.01.2021.	Парница за накнаду штете		273.712,00 КМ, без камата	Неизвјесно

5.12. Продаја откупљених властитих акција

Предузеће је поступајући по судској пресуди, дана 02.07.2020. године извршило плаћање главног дуга тужиоцу ОАИФ Opportunity Fund у износу од 549.002,67 КМ са припадајућим затезним каматама и трошковима поступка и жалбе (укупан одлив новца у износу од 872.907,51 КМ). Дана 03.07.2020. године извршен је пренос акција у Централном регистру ХОВ, чиме су „Аеродроми Републике Српске“ стекли 930.513 сопствених акција. Према Одлуци Скупштине акционара ове акције су биле предмет продаје на слободном тржишту Бањалучке берзе, међутим у постављеном року није било заинтересованих купаца.

У 2021. години Предузеће је поступајући по судској пресуди, дана 28.10.2021. године извршило плаћање главног дуга тужиоцу ОАИФ „Adriatic Balanced“ у износу од 215.387,10 КМ са припадајућим каматама и трошковима поступка (укупан одлив новца у износу од 376.371,57 КМ). Дана 02.11.2021. године извршен је пренос акција у Централном регистру ХОВ, чиме је Предузеће стекло још 398.865 редовних акција.

Постоји ризик за Предузеће да уколико не изврши продају властитих акција у законом предвиђеном року од три године, изврши смањење основног капитала.

5.13. Кумулирани губици

Кумулирани губици из ранијих година чинили су готово половину капитала, што је представљало ризик за начело сталности пословања. Овај ризик је смањен повећањем вриједности капитала и смањењем кумулираног губитка из ранијих година, након извршене процјене имовине на дан 31.12.2021. године.

6. SWOT АНАЛИЗА

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
Геостратешки положај аеродрома, близина града Бања Луке, близина границе са ЕУ и Хрватском, развијена саобраћајна инфраструктура	Недовољна отвореност према јавности у пружању информација
Једини међународни аеродром у Републици Српској референтног кода 4Д	Финансијска зависност
Потврда за аеродром за јавну употребу без временског ограничења	Оптерећеност кредитним задужењем
Подршка Владе Републике Српске	Лоша организациона и кадровска структура
Сарадња са компанијама Ryanair, Wizzair i Air Serbia	Недовољан број запослених
Запослени са искуством и знањем	Старост дијела возног парка и опреме

Квалитетна техничка и информатичка опремљеност	Ниске цијене појединих услуга
Дугогодишња квалитетна сарадња са аеродромима у окружењу	Недовољна искориштеност комерцијалних садржаја
Повољан географски положај омогућава већу отвореност од аеродрома у окружењу у зимским и неповољним временским условима	
ПРИЛИКЕ	ПРИЈЕТЊЕ
Остварење сарадње са више авио-превозника, повећање броја дестинација и ротација	Свјетска и регионална економска криза
Побољшање квалитета услуга	Велика изложеност утицају пандемије и другим ризицима који узрокују мјере забране саобраћаја
Проширење путничког терминала	Неусаглашеност законске регулативе
Понуда керозина и авио-бензина авио-компанијама	Зависност од планова авио-компанија
Повезивање са туристичким организацијама и надлежним институцијама за превоз путника у циљу развоја туризма Републике Српске	Конкуренција прати савремене трендове пословања
Промоција туристичког потенцијала Републике Српске	Инфраструктура која не задовољава планирани обим путника
Стварање јасне стратегије развоја	Ангажовање одређених служби битних за функционисање изван Предузећа, по уговору
Едукација и мотивисаност запослених у циљу одговарања захтјевима тржишта	
Постати водећи регионални аеродром	
Отварање аеродрома у Требињу	

7. ПЛАНИРАНИ ОБИМ САОБРАЋАЈА У 2023. ГОДИНИ

7.1. Планирани обим путничког саобраћаја

OSTVARENJE 2022/ PLAN 2023																												
PUTNIČKI SAOBRAĆAJ																												
	RYANAIR				AIR SERBIA				WIZZAIR				TOOMONTENEGRO				CHARTER LETOVI				OSTALI LETOVI				UKUPNO			
	2022		2023		2022		2023		2022		2023		2022		2023		2022		2023		2022		2023		2022	2022	2023	2023
	let	put	let	put	let	put	let	put	let	put	let	put	let	put	let	put	let	put	let	put	let	put	let	put	let	put	let	put
JAN	36	3803	140	19000	8	329	16	700	50	6665	80	12000	0	0	0	0	0	0	0	0	58	58	150	150	152	10855	386	31850
FEB	0	0	140	19000	0	0	16	700	0	0	80	12000	0	0	0	0	0	0	0	0	36	42	150	150	36	42	386	31850
MAR	118	13124	148	21000	16	471	16	700	26	3070	80	12000	0	0	0	0	0	0	0	0	128	132	150	150	288	16797	394	33850
APR	120	16940	148	21000	18	734	18	800	94	13233	100	15000	0	0	0	0	0	0	0	0	124	356	150	150	356	31263	416	36950
MAJ	124	17392	166	23000	18	688	18	800	98	13103	110	17000	0	0	0	0	4	448	8	1000	172	143	200	200	416	31774	502	42000
JUN	122	17410	166	23000	16	715	18	800	88	13197	110	17000	10	609	10	600	28	3804	38	6000	140	132	200	200	404	35867	542	47600
JUL	134	20480	166	23000	16	907	18	800	86	15344	110	17000	28	2414	28	2400	36	5082	46	7000	188	410	200	250	488	44637	568	50450
AVG	88	14458	166	23000	18	1070	18	800	132	20843	110	17000	22	2227	22	2300	36	4713	46	7000	144	130	200	200	440	43441	562	50300
SEP	130	19146	148	21000	18	798	18	800	80	12559	100	15000	10	761	10	800	22	2829	32	5000	154	170	200	200	414	36263	508	42800
OKT	130	20134	148	21000	18	713	18	800	74	11655	100	15000	0	0	0	0	0	0	0	0	158	169	150	150	380	32671	416	36950
NOV	126	17991	148	21000	16	548	18	800	68	10519	100	15000	0	0	0	0	0	0	0	0	86	465	150	150	296	29523	416	36950
DEC	128	17491	148	21000	16	591	18	800	70	11499	100	15000	0	0	0	0	0	0	0	0	108	295	150	150	322	29876	416	36950
UKU	1256	178369	1832	256000	178	7564	210	9300	866	131687	1180	179000	70	6011	70	6100	126	16876	170	26000	1496	2502	2050	2100	3992	343009	5512	478500

У 2023. години планира се повећање броја путника за 39,47% у односу на 2022. годину, због успостављања нових линија и сарадње са новим авио-компанијама, док се број летова повећава за 38,08% у 2023. години, захваљујући увођењу нових дестинација и нових авио превозника на чартер летовима.

7.2. Планирани обим карго саобраћаја

За развој карго саобраћаја обезбјеђени су сви неопходни услови. Предузеће посједује савремено опремљен објект за складиштење свих врста роба, као и неопходне дозволе и опрему за рад. Потребно је у наредном периоду остварити сарадњу са авио-компанијама или заинтересованим комитентима за транспорт робе ваздушним путем. У току су одређени преговори и очекује се у наредном периоду реализација овог битног сегмента пословања Предузећа. Тренутно се карго саобраћај обавља само на редовним летовима Air Serbia.

ПЛАНИРАНИ ОБИМ КАРГО САОБРАЋАЈА		
	2023	
	Број пошиљки	Тежина у kg
ЈАНУАР	50	650
ФЕБРУАР	50	650
МАРТ	50	650
АПРИЛ	50	650
МАЈ	50	650
ЈУН	50	650
ЈУЛ	50	650
АВГУСТ	50	650
СЕПТЕМБАР	50	650
ОКТОБАР	50	650
НОВЕМБАР	50	650
ДЕЦЕМБАР	50	650
УКУПНО	600	7800

8. ФИНАНСИЈСКИ ОПЕРАТИВНИ ПЛАН ЗА 2023. ГОДИНУ

Основу за израду финансијског плана пословања Предузећа за 2023. годину, представља процјена остварења прихода и расхода за 2022. годину, те процијењени показатељи обима саобраћаја и других планираних активности.

Финансијско пословање обухвата:

- План прихода
- План расхода

8.1. Планирани приходи за 2023. годину

КОНТО	ОПИС	ПРОЦЈЕНА ОСТВАРЕЊА 2022.	ПЛАН 2023.	ПЛАН 2023/ ПРОЦЈЕНА ОСТВАРЕЊА 2022*100
601	Трговина	300.000	375.000	125
	Продаја млазног горива	1.600.000	2.500.000	156
	Бифе	330.000	600.000	182
611	Паркинг, манипулативне услуге	340.000	400.000	118
	Услуге одлеђивања	5.000	10.000	200
	Аеродромска такса	580.000	800.000	138
612	Услуге авио опслуживања (HANDLING, LANDING)	480.000	600.000	125
650	Субвенција из буџета Републике Српске	2.200.000	2.200.000	100
651	Закуп пословног простора и рекламе	85.000	150.000	176
652	Приходи од амортизација и донација	95.000	100.000	105
655	Приходи од здравственог фонда- рефундација	20.000	20.000	100
661	Камата по виђењу	1.000	1.000	100
679	Остали непоменути приходи	14.000	14.000	100
УКУПНО ПРИХОДИ:		6.050.000,00	7.770.000,00	128,43

Планирани обим саобраћаја, односно планирани обим прихвата и отпреме путника и робе, сразмјерно ће резултирати финансијским ефектима.

Упоредо са повећањем обима саобраћаја планира се и повећање прихода од продаје трговачке робе, услуга авио-опслуживања, манипулативних и паркинг услуга, али и по свим другим основама. Планирано је и повећање прихода од закупа пословних простора и реклама, односно издавања у закуп одређених комерцијалних садржаја. Расходи за набавку трговачких роба пропорционално прате остварење прихода по овом основу.

Планирани укупни приходи за 2023. годину износе 7.770.000,00 КМ, што је у односу на процјену остварења у 2022. години од 6.050.000,00 КМ, више за 28,43%. Највеће повећање прихода очекује се од продаје роба и то у највећем постотку 81,82% по основу прихода од угоститељске дјелатности, с обзиром да је Предузеће увело продају хране и проширило капацитет угоститељске дјелатности у одлазном гејту и вањској башти. Планирано је повећање прихода од аеродромске таксе сразмјерно повећању броја путника, као и приходи од авио-опслуживања сразмјерно повећању броја летова. Такође, планирани су и већи приходи по основу продаје керозина.

Стављањем у функцију карго објекта, стварају се услови за значајно већи обим робног промета преко Аеродрома Бања Лука, те се у наредном периоду планира остваривање прихода и по основу карго саобраћаја.

Планирана је субвенција Владе Републике Српске у износу од 2.200.000,00 КМ, међутим у наредном периоду очекује се повећање субвенције на 2.500.000,00 КМ због рјешавања проблема недостајућих радника и проблема функционисања спасилачко-ватрогасне службе.

Предузеће у наредној години не планира продају непокретне имовине. Након пописа имовине размотриће се могућност расхоровања или продаје одређене опреме. Ватрогасно возило Розенбауер већ дуже вријеме није у употреби због немогућности одржавања, те се предлаже његово расхоровање.

На основу процијењених прихода и расхода планиран је позитиван финансијски резултат који ће се распоредити за покриће губитка из претходног периода.

8.2. Планирани расходи за 2023. годину

КОНТО	ОПИС	ПРОЦЈЕНА ОСТВАРЕЊА 2022	ПЛАН 2023	ПЛАН 2023 / ПРОЦЈЕНА ОСТВАРЕЊА 2022*100
501	Трговина	290.000	350.000	120,69
	Продаја млазног горива	1.300.000	2.100.000	161,54
	Течност за одлеђивање	1.000	5.000	500,00
	Ватрогасно пјенило	1.000	2.000	200,00
	Бифе	80.000	150.000	187,50
512	Остали режијски материјал	110.000	95.000	86,36
	Радна одијела	42.000	6.000	14,29
	Текуће одржавање	30.000	30.000	100,00
	Канцеларијски материјал	15.000	6.000	40,00
	Остало (уреа)	5.000	3.000	60,00
513	Гориво и лож уље	65.000	75.000	115,38
	Електрична енергија	60.000	65.000	108,33
520	Трошкови бруто зарада	1.925.000	2.120.000	110,13
521	Трошкови бруто накнада	450.000	650.000	144,44
529	Путни трошак за службени пут	55.000	45.000	81,82
522	Накнаде за чланове надзорног одбора и одбора за ревизију (бруто)	54.000	54.000	100,00
	Телефон	30.000	30.000	100,00
	Сита-интернет	13.500,00	13.500	100,00
	Пошта	5.000	5.000	100,00
	DCS-елек. сис. конт. Одл. Пут.	150.000	100.000	66,67
532	Текуће и инв. одржавање осн. Ср.	135.000	135.000	100,00
533	Трошкови закупнина	26.000	85.000	326,92
535	Реклама, огласи	35.000	33.000	94,29
539	Комуналне услуге	15.000	16.000	106,67
	Произво. услуге по уг. о дјелу	140.000	140.000	100,00
	Остале услуге	35.000	35.000	100,00
540	Амортизација	1.104.000	1.140.000	103,26
541	Трошкови резервисања	50.000		
550	Трошкови здравствених услуга	10.000	12.000	120,00
	Инт. услуге непр. услуге	50.000	30.000	60,00
	Стручно образовање и литература	35.000	20.000	57,14
	Трошкови ревизије и непроизводних услуга	7.300	6.000	82,19
551	Репрезентација(угоститељске усл. и поклони)	20.000	21.000	105,00
552	Осигурање	50.000,00	73.000	146,00

553	Трошак пл. промета у земљи и ино.	20.000	20.000	100,00
554	Чланарине	2.500	2.500	100,00
555	Накнаде, таксе и царина	6.000	6.000	100,00
559	Таксе и тр. Огл. рег. возила зимска	20.000	21.000	105,00
561	Расходи камата по кредитима	26.580	28.750	108,16
	Затезне камате	7.500	5.000	66,67
562	Негативне курсне разлике	7.500	2.000	26,67
579	Трошак судских спорова	15.500	10.000	64,52
	Отписи, несп. рас, из. за хум. здра.	10.620	9.250	87,10
УКУПНО РАСХОДИ:		6.510.000	7.755.000	119,12

У оквиру расхода најзначајније повећање је у оквиру набавки трговачких роба, чија реализација се планира у већем обиму с обзиром на повећан обим саобраћаја и путника. Међутим, ови расходи су директно везани за веће остварење прихода од продаје робе уз остваривање разлике у цијени.

Планирани расходи бруто плата и накнада за 2023. годину су повећани су укупно за 16,63% из разлога што су у 2022. години попуњена најнеопходнијих радна мјеста у складу са усвојеном Систематизацијом радних мјеста и примљено је 13 ватрогасаца. Један дио радника (12 радника са ССС) примљен је посредством Програма Завода за запошљавање, по основу чега је Предузеће обезбједило средства у укупном износу од 48.000,00 КМ. У наредном периоду у складу са препорукама надлежног Министарства саобраћаја и веза и Владе Републике Српске и одобреним средствима, планираће се пријем додатног броја ватрогасаца у оквиру Предузећа.

Расходи по основу услуга по уговору о дјелу повећани су првенствено због ангажовања радника у љетном периоду на пословима прихвата и отпреме путника и ваздухоплова и у угоститељству, као и због већег обима ангажовања љекара на опслуживању летова у складу са прописима у области авио-саобраћаја.

Планира се значајно смањивање трошкова електронског система контроле одлазећих путника узимањем у закуп CUTE платформе којом ће се омогућити обједињавање ДЦС-ова. Ова платформа омогућиће и подизање система информисања путника на виши ниво, пружањем аутоматских обавјештења преко монитора у згради. У наредним годинама незнатно се повећавају трошкови само за пораст путника на чартер летовима, док је за све остале путнике овај систем бесплатан.

Трошкови амортизације су високи и оптерећују пословање Предузећа. Укњижавањем целокупне имовине након процјене и активирањем објеката и опреме која се налазила у припреми значајно је повећана вриједност имовине Предузећа. По истом основу повећани су и трошкови осигурања, али и због захтјева авио-компанија да се сума осигурања за штету причињену трећим лицима дупло повећа.

Повећани су и одређени материјални трошкови услед поскупљења електричне енергије, горива и осталих енергената.

Извршено је резервисање по основу судских спорова из радног односа у укупном износу од 50.000,00 КМ са 31.12.2022. године.

У оквиру расхода најтеже је предвидјети издатке који ће се јавити за одржавање аеродромске опреме, а разлог је дјелимично стара опрема и неадекватно одржавање и обнављање исте током претходних година услед недовољног обима финансијских средстава. Одржавање и редовно сервисирање аеродромске опреме захтијева значајна финансијска средства, јер је ријеч о опреми велике вриједности, а често је тешко ускладити Закон о јавним набавкама и обезбједити овлаштене сервисере који су углавном из иностранства.

У укупно планираним расходима и даље највеће учешће имају трошкови бруто плата и накнада, затим набавка керозина, те амортизација.

9. ПЛАН КАДРОВА И ЛИЧНИХ ПРИМАЊА ЗА 2023. ГОДИНУ

Значајно повећање обима саобраћаја, као и проблем функционисања Спасилачко-ватрогасне службе, условило је потребу пријема нових радника. Иако је анализа квалификационе структуре запослених у Предузећу са становишта ИКАО стандарда и закона који регулишу област цивилне ваздушне пловидбе већ раније указивала на потребу да се у Предузећу запосли одређени број нових радника, с обзиром да се у великом проценту финансирамо кроз субвенцију из буџета Републике Српске, настојали смо да не повећавамо број извршилаца све док пораст саобраћаја не буде условљавао исто. Како су у претходном периоду сви запослени радили у прековременом раду, а што је још увијек присутно и након дјелимичног повећања броја запослених. У току 2022. године запослено је 13 ватрогасаца, 2 електричара, 2 радника у служби физичког и техничког обезбјеђења, 5 радника на пословима прихвата и отпреме путника, 2 радника на пословима продаје аеродромских услуга, 3 угоститељска радника. Посредством Завода за запошљавање Републике Српске запослена су 3 приправника са ВСС и то један дипломирани инжењер саобраћаја и два дипломирана економиста, којима Завод финансира 600,00 КМ основне плате. Преко Програма запошљавања и самозапошљавања циљних категорија у привреди у 2022. години запослено је укупно 12 радника са ССС са којима је закључен уговор о раду на неодређено вријеме у јулу 2022. године. ЈУ Завод за запошљавање учествује у финансирању плата запослених радника са 4.000,00 КМ по раднику и то 60% по потписивању уговора а 40% средстава након истека 12 мјесеци уколико корисник средстава уредно испуњава своје обавезе. Износ од 60% дозначен је предузећу половином јануара 2023. године.

Недостатак радне снаге и даље је изражен у Сектору физичког и техничког обезбјеђења. Такође, са повећањем обима саобраћаја у наредном периоду биће потребан већи број радника у Сектору саобраћаја и то у на пословима опслуге путника и ваздухоплова. Потребно је запослити раднике за наплату паркинга, угоститељског радника, као и једног возача аутобуса.

Запослени према степену стручног образовања			
Редни број	Стручна спрема	Укупно	Планирани број извршилаца
		2022	2023
1	Нижа стручна спрема	5	5
2	Средња стручна спрема III степен	8	11
3	Средња стручна спрема IV степен	56	60
3	Висококвалификовани	3	4
4	Виша стручна спрема	2	1
5	Висока стручна спрема 180 ЕЦТС	6	7
6	Висока стручна спрема 240 ЕЦТС	26	26
Укупно		106	114

За планирани број радника, према постојећој систематизацији и Колективном уговору, потребно је обезбједити средства у висини исказаној у следећој табели:

	2023.
Бруто плата	2.120.000,00
Накнаде	650.000,00
Укупно	2.770.000,00

Предузеће у складу са финансијским планом планира у 2023. години попунити осам најнеопходнијих радних мјеста и то:

1. Радници за наплату паркинга – 2 радника са ССС III степен
2. физичко-техничко обезбјеђење – 2 радника са ССС,
3. прихват и отпрема путника – 2 радника са ССС,
4. возач – 1 радник са ССС и
5. угоститељски радник – 1 радник са ССС.

У наредном периоду биће неопходно попуњавање радних мјеста у складу са Систематизацијом радних мјеста првенствено у Сектору саобраћаја, као и примање додатног броја ватрогасаца у складу са планом да се у оквиру Предузећа формира ватрогасна служба која би уједно могла обављати и друге редовне послове у Служби саобраћаја и технике. За организовање Спасилачко-ватрогасне службе потребно је располагати са стручним кадром од 33 професионална ватрогасца старости до 25 година, који ће поред практичне обуке за приправнике у трајању од 6 мјесеци у професионалној ватрогасној јединици, проћи обуку за рад у аеродромској СВС. Осим професионалних ватрогасаца потребно је запослити Командира и Руководиоца СВС са ВСС. У току 2022. години запослено је 13 радника који пролазе обуку и обављају послове заједно са СВС Града Бања Лука у прелазном периоду. За пријем ових радника потребна су додатна финансијска

средства. У наредној 2023. години нисмо планирали пријем ватрогасаца јер нам није одобрена субвенција из Буџета Републике Српске која би омогућила финансирање ове службе. У наредном периоду потребно је планирати пријем преосталог броја ватрогасаца у складу са обезбјеђеним средствима. Неопходно је у складу са прописима који регулишу област ваздухопловства, након остварења обима саобраћаја са више од 400.000 превезених путника у 2024. години, планирати пријем два љекара у радни однос, што је до сада рјешавано ангажовањем љекара по уговору о дјелу.

Предузеће ће и у наредном планском периоду аплицирати по Програмима за запошљавање код Завода за запошљавање РС, и на тај начин покушати ријешити један дио радника који је потребно запослити.

У планском периоду неопходно је планирати пријем преосталог броја ватрогасаца и попуњавање осталих радних мјеста у складу са усвојеним Правилником о систематизацији радних мјеста и повећањем обима саобраћаја.

Правилником о систематизацији радних мјеста, прецизно је дефинисана организација послова и радна мјеста у оквиру сваког од сектора, са прецизно дефинисаним системом одговорности. Руководиоци појединих организационих јединица дужни су водити рачуна о распореду радника у току дана/мјесеца и броју прековремених сати, у складу са одредбама Закона о раду.

У току 2022. године у оквиру Школског центра запослени радници који су стручно оспособљени за звање предавача/инструктора, започели су стручно образовање радника, што ће значајно олакшати провођење неопходних обука и смањити трошкове образовања. Према плану Центра за обуку стручног особља за 2023. годину, планирано је провођење свих прописаних профила обучавања који ће по свим модулима у току 2023. године обухватити укупно 190 кандидата и то 79 кандидата за иницијалну обуку и 111 за обнову знања.

10. ПЛАН ТОКОВА ГОТОВИНЕ

ПОЗИЦИЈА	2023. година
А. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ	1.989.150
I-ПРИЛИВИ ГОТОВИНЕ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ	7.669.000
1. Приливи од купаца и примљени аванси	5.435.000
2. Приливи од премија, субвенција, дотација и сл.	2.234.000
3. Остали приливи из пословних активности	0
II-ОДЛИВИ ГОТОВИНЕ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ	5.679.850
1. Одливи по основу исплата добављачима и дати аванси	2.626.050
2. Одливи по основу исплата зарада, накнада зарада и осталих личних расхода	2.865.000
3. Одливи по основу плаћених камата	28.750
4. Одливи по основу пореза на добит	0
5. Остали одливи из пословних активности	160.050

III-НЕТО ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ	0
IV-НЕТО ОДЛИВ ГОТОВИНЕ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ	0
Б. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА	-925.950
I-ПРИЛИВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА	1.000
1. Приливи по основу краткорочних финансијских пласмана	0
2. Приливи по основу акција и удјела	
3. Приливи по основу продаје нематеријалних средстава	0
4. Приливи на основу камата	1.000
5. Приливи од дивиденди и учешћа у добити	0
6. Приливи по основу осталих дугорочних финансијских пласмана	0
II-ОДЛИВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА	926.950
1. Одливи по основу краткорочних финансијских пласмана	
2. Одливи по основу куповине акција и удјела	
3. Одливи по основу продаје нематеријалних средстава	
4. Одливи по основу осталих инвестиционих активности	926.950
III-НЕТО ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА	-925.950
IV-НЕТО ОДЛИВ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА	
В. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА	-752.922
I-ПРИЛИВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА	
1. Приливи по основу повећања основног капитала	
2. Приливи по основу дугорочних кредита	
3. Приливи по основу краткорочних кредита	
4. Приливи по основу осталих дугорочних и краткорочних обавеза	
II-ОДЛИВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА	752.922
1. Одливи по основу откупа сопствених акција удјела	
2. Одливи по основу дугорочних кредита	752.922
3. Одливи по основу краткорочних кредита	
4. Одливи по основу финансијског лизинга	
5. Одливи по основу исплаћених дивиденди	
6. Одливи по основу осталих дугорочних и краткорочних обавеза	
III-НЕТО ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА	0
IV-НЕТО ОДЛИВ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА	752.922
Г. УКУПНИ ПРИЛИВИ ГОТОВИНЕ	7.669.000
Д. УКУПНИ ОДЛИВИ ГОТОВИНЕ	7.359.722
Ђ. НЕТО ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ	309.278
Е. НЕТО ОДЛИВ ГОТОВИНЕ	
Ж. ГОТОВИНА НА ПОЧЕТКУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА	473.506
З. ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ ПО ОСНОВУ ПРЕРАЧУНА ГОТОВИНЕ	
И. НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ ПО ОСНОВУ ПРЕРАЧУНА ГОТОВИНЕ	
Ј. ГОТОВИНА НА КРАЈУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА	782.784

11. ПЛАН КАПИТАЛНИХ ИНВЕСТИЦИЈА ЗА 2023. ГОДИНУ

Основ за развој Аеродрома, је и у наредном планском периоду, у највећој мјери, прилагођавање пословања пословним партнерима и континуирано проналажење нових авиопревозника, што ће резултирати повећањем броја летова и броја путника. У стварању услова за континуирани развој, неопходно је и у наредном планском периоду наставити са техничким и инфраструктурним опремањем, уз обезбјеђење адекватних извора финансирања.

Инвестиционе одлуке ће се доносити у складу са реалним могућностима и оствареним приливом средстава, који је условљен првенствено нормализацијом саобраћаја и продајом властитих акција. Вриједност улагања исказна је без ПДВ-а.

Редни број	ИНВЕСТИЦИЈЕ	2023	ИЗВОР СРЕДСТАВА
1.	Реконструкција аеродромске зграде	1.500.000,00	Капитални грант Владе РС
2.	Интеграција извора расхладне и топлотне енергије у јединствен систем	280.000,00	Властита средства
3.	Адаптација пословног простора	45.000,00	Властита средства
4.	Изградња киоска	32.000,00	Властита средства
5.	Опремање техничког објекта	20.000,00	Властита средства
6.	Рендген за преглед ручног пртљага	120.000,00	Властита средства
7.	Метал детекторска врата	30.000,00	Властита средства
8.	Вучно возило на дизел погон за колица за пртљак и аеродромску опрему	50.000,00	Властита средства
9.	Санитетско возило - половно	25.000,00	Властита средства
10.	УПС систем свјетлосног обиљежавања	50.000,00	Властита средства
11.	Свјетилке за систем прилазних свјетала за правац 34	30.000,00	Властита средства
12.	Уређај за детекцију трагова експлозива	100.000,00	Властита средства
13.	Електрично вучно возило за колица за пртљак и аеродромску опрему		Властита средства
14.	Набавка самоходне траке за утовар пртљага		Властита средства
15.	Стационарни агрегат за резервно напајање електричном енергијом		Властита средства
16.	Путничке степенице		Властита средства
17.	Агрегат за снабдјевање ваздухоплова ел.ен.		Властита средства
18.	Рендген уређај за одвојени пртљак		Властита средства
19.	Камион са грном и посипачем		Властита средства
Укупно		2.282.000	

На основу плана токова готовине расположива властита средства у износу од 780.000,00 КМ распоређена су за капитална улагања у 2023. години приказана у табели. Реконструкција аеродромске зграде је планирана у износу од 1.500.000,00 КМ на основу кандидованог

пројекта који је уврштен у Прелиминарну листу јавних пројеката Републике Српске, и реализоваће се уколико средства буду одобрена.

Уколико се у току године одобре додатна средства од виших нивоа власти, приступиће се измјени плана и дефинисати додатна капитална улагања. Кроз Програм јавних инвестиција Предузеће ће кандидовати пројекте првенствено за проширење аеродромске зграде и за откуп земљишта за проширење писте, које би се могло реализовати и фазно у неколико година. Осим ових приоритетних пројеката, кандидоваће се и други пројекти за набавку неопходних машина и опреме.

12. ПЛАНСКИ БИЛАНСИ

ПЛАНСКИ БИЛАНС УСПЈЕХА 2023. ГОДИНА

Р.Б.	НАЗИВ ПОЗИЦИЈЕ	ИЗНОС У КМ
I	ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ (1+2+3)	7.769.000
1.	Приходи од продаје робе	3.475.000
1.1.	Приходи од продаје на домаћем тржишту	975.000
1.2.	Приходи од продаје на иностраном тржишту	2.500.000
2.	Приходи од пружених услуга	1.810.000
2.1.	Приходи од пружених услуга на домаћем тржишту	400.000
2.2.	Приходи од пружених услуга на иностраном тржишту	1.410.000
3.	Остали пословни приходи	2.484.000
II	ПОСЛОВНИ РАСХОДИ (Σ 1-8)	7.700.000
1.	Набавна бриједност продате робе	2.600.000
2.	Трошкови материјала	144.000
3.	Трошкови горива и енергије	143.000
4.	Трошкови бруто плата, накнада и осталих личних примања	2.869.000
5.	Трошкови производних услуга	592.500
6.	Трошкови амортизације и резервисања	1.140.000
7.	Нематеријални трошкови	205.500
8.	Трошкови пореза	6.000
III	ПОСЛОВНИ ДОБИТАК (I-II)	69.000
IV	ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ	1.000
V	ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ	35.750
VI	ДОБИТАК РЕДОВНЕ АКТИВНОСТИ (III+IV-V)	34.250
VII	ОСТАЛИ РАСХОДИ И ГУБИЦИ	19.250
VIII	УКУПНИ ПРИХОДИ (I+IV)	7.770.000
IX	УКУПНИ РАСХОДИ (II+V+VII)	7.755.000
X	ДОБИТАК ПРИЈЕ ОПОРЕЗИВАЊА (VIII-IX)	15.000
XI	ПОРЕЗ НА ДОБИТ	1.500
XII	НЕТО ДОБИТ	13.500

ПЛАНСКИ БИЛАНС СТАЊА ЗА 2023. ГОДИНУ

БИЛАНСНА АКТИВА			БИЛАНСНА ПАСИВА		
Р.Б.	НАЗИВ ПОЗИЦИЈЕ	ИЗНОС У КМ	Р.Б.	НАЗИВ ПОЗИЦИЈЕ	ИЗНОС У КМ
I	СТАЛНА СРЕДСТВА (1+2+3)	25.928.532	I	КАПИТАЛ (1+2+3+4-5)	18.179.148
1.	Нематеријална средства	290.000	1.	Основни капитал	10.125.725
2.	Некретнине, постројења и опрема	25.613.532	2.	Резерве	821.818
2.1.	Земљиште	6.313.532	3.	Ревалоризационе резерве	11.899.954
2.2.	Грађевински објекти	16.000.000	4.	Нераспоређена добит	15.000
2.3.	Постројења и опрема	3.300.000	5.	Губитак ранијих година	4.683.349
3.	Дугорочни финансијски пласмани	25.000	II	ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ (1+2+3)	6.414.569
II	ОБРТНА СРЕДСТВА (Σ 1-6)	2.248.250	1.	Дугорочни кредити у земљи	5.350.519
1.	Залихе материјала	160.000	2.	Дугорочне обавезе по лизингу	100.000
2.	Залихе робе	160.000	3.	Остале дугорочне обавезе	964.050
3.	Дати аванси	5.057	III	КРАТКОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ (1+2+3+4+5)	3.583.065
4.	Краткорочна потраживања	386.000	1.	Краткорочне финансијске обавезе	752.922
4.1.	Купци повезана правна лица	46.000	2.	Обавезе из пословања	450.000
4.2.	Купци у земљи	90.000	2.1.	Добављачи у земљи	200.000
4.3.	Купци из иностранства	200.000	2.2.	Добављачи из иностранства	250.000
4.4.	Остала краткорочна потраживања	50.000	3.	Обавезе за плате и накнаде плата	250.000
5.	Краткорочни финансијски пласмани	764.390	4.	Остале обавезе	24.580
6.	Готовина и готовински еквиваленти	772.803	5.	Краткорочна разграничења	2.105.563
	БИЛАНСНА АКТИВА (I+II)	28.176.782		БИЛАНСНА ПАСИВА(I+II+III)	28.176.782

13.ПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА

Након усвајања Плана пословања од стране надлежног органа, исти представља обавезујући документ свих запослених. У наредном планском периоду, у циљу провођења Плана пословања у потпуности, вршиће се у оквиру надлежних служби праћење и извјештавање остварења плана путем:

- Извјештаја, анализа и информација о реализацији Плана пословања,
- Извјештаја о пословању који се подnose полугодишње и годишње,
- Мјесечних извјештаја, анализа и информација којим се обухватају поједини сегменти Плана.

Неопходно је предузети све активности како би се Планом постављени задаци остварили, те ускладити трошење средстава са планираним. У случају мањег остварења прихода у односу на планиране, потребно је свести расходе у реалне оквире сразмјерно оствареним приходима.

План набавки роба, услуга и радова за 2023. годину ће бити усклађен са финансијским и инвестиционим дијелом Плана пословања за 2023. годину.

ЗАКЉУЧАК

Постизањем позитивног тренда раста и развоја Аеродрома, уз помоћ властитих средстава као и уз помоћ средстава виших нивоа власти, у наредном планском периоду постоји могућност проширења аеродромских капацитета. Наведеним би дошло до могућности остваривања пословне сарадње са већим бројем нових авио-компанија што би посљедично допринијело отварању нових радних мјеста, односно запошљавању већег броја потребних радника, а све у циљу квалитетније опслуге путника и њиховог већег задовољства аеродромским услугама.

Наредни плански период потребно је искористити за унутрашњу реорганизацију, израду неопходних правилника и процедура, едукацију запослених и друге потребне активности како би Предузеће било спремно за даље пословање.

Потребно је да Туристичке заједнице из ужег региона, бањалучке регије и цијеле Републике Српске, односно Босне и Херцеговине, врше још снажнију промоцију туристичких ресурса чиме би се повећао број туриста са постојећих дестинација, што би у значајној мјери могло допринијети повећању обима саобраћаја, односно повећању броја превезених путника. Ово је посебно важно са аспекта профила путника који користе услуге аеродромског превоза, који се у овом моменту примарно односе на посјету родбини и пријатељима и путовања из дијаспоре.

У веома тешком периоду, за авиоиндустрију глобално, који је настао усљед утицаја пандемије КОВИД 19 те рестрикција у путовањима, потребно је на сваки начин побољшати безбједност и атрактивност Аеродрома Бања Лука у смислу привлачења нових авиопревозника, што прије свега значи наставити са инвестирањем у циљу стварања предуслова за безбједно и квалитетно обављање основне и пратећих дјелатности.

В.Д. ДИРЕКТОРА

Милан Рачић, дипл.инж. саоб.